

Rääkkylän kulttuuristrategia

Visio 2025

Rääkkylä, kulttuurin edellä kävijä ja mallikunta, jossa ihmiset viihtyvät, ovat luovia, tyytyväisiä ja terveitä.

Sisällysluettelo

- 1 Esipuhe
- 1.1 Nykytila
- 1.2 Kulttuuritoimi
  - Kirjastopalvelut
  - Museot
  - Musiikkiopisto
  - Kansalaisopisto
  - RiäkkYTEATTERI
  - Räakkylä Folk
- 1.3 Strategiatyön eteneminen
- 1.4 Tavoitteet ja toimenpiteet

Esipuhe

Mikä tekee kunnasta kulttuurisesti aktiivisen?

Ihmiset - kulttuurin tekijät ja käyttäjät, ammattilaiset ja harrastajat

Tarinat - perinteet, historia ja tämän päivän tarinat

Ympäristöt - rakennetut ja luonnon ympäristöt, miljööt ja maisemat.

Rääkkylässä on näitä kaikkia. Omien vahvuuksien; tekijöiden, tarinoiden ja ympäristöjen varaan on paras rakentaa. Oli sitten kyse jokapäiväisestä ruisleivästä eli ympärivuotisista kulttuurin peruspalveluista tai vieraita sekä tuloa paikkakunnalle tuovasta tapahtumasta, kulttuurivuoden juhlakranssista. Kaikenlaisten kulttuuripalvelujen tuottamisen avainsanoja ovat tahtotila ja yhteistyö.

Kulttuurin merkitys ihmisten hyvinvoinnin edistäjänä on noussut viime vuosina vahvasti esille.

Hyvinvointivaikutuksista toivotaan löytyvän entistä vahvempia perusteita kulttuurin julkiselle rahoitukselle ja niiden avulla haetaan myös uusia rahoittajia erilaisille palveluille. Kaikkea kulttuuria emme kuitenkaan voi arvottaa vähentyneillä sairaspäivillä tai lääkekuluilla, kulttuurilla on oltava tilaa ja mahdollisuuksia olla olemassa ihan itsenään. Eikä meistä ihmisistä kulttuuria saa pois kitkettyä; haluamme laulaa, tanssia tai piirtää yhdessä ja nauttia muiden tuotoksista ilman, että laskemme siitä erityistä hyötyä itsellemme tai läheisillemme.

Hanna Susitaival
erityisasiantuntija
Taiteen edistämiskeskus

1.1. Nykytila

Rääkkylän kunta on perustettu 1874. Asukkaita kunnassa oli 31.12.2014 2435.

Rääkkylän kunta tuottaa itse päivähoiton ja perusopetuksen, ympäristötoimen ja teknisen puolen palvelut sekä monet vapaa-aika- ja liikuntapalvelut. Keski-Karjalan muiden kuntien kanssa kunta järjestää myös elinkeinopalveluja, kansalaisopiston sekä musiikkiopiston palvelut. Painopistealueina kunnassa on kuntalaisille tarkoitettujen palvelujen kehittäminen ja työllisyyden edistäminen. Kansanmusiikki, musiikin opiskelu ja harrastaminen sekä teatteriharrastus ovat Rääkkylässä vahvoja. Kihaustapahtuma vuosittain heinäkuussa tarjoaa laajan konserttisarjan kansanmusiikin ystäville. Rääkkylässä on myös useita kulttuuria tuottavia yksityishenkilöitä mm. kuvataiteen ja musiikin alalta.

1.2. Kulttuuritoimi

Kulttuuripalvelut ovat Rääkkylässä osa kunnan vapaa-aikatoimea. Kulttuuripalveluja koskevat päätökset tekee vapaa-aikalautakunta. Rääkkylä järjestää osan kulttuuripalveluista yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Esimerkkinä yhteistyöstä ovat kuntien yhdessä ostamat kulttuuriesitykset ja Veteraanipäivän juhla. Lisäksi Keski-Karjalan kulttuurityöntekijät pitävät yhteisiä kokouksia kulttuuritoiminnan kehittämiseksi.

Kulttuuritoimen osuus kunnan talousarviosta on ollut vuosittain noin 0,1 %. Kulttuuritoimen nettomeno/asukas on 5,59 euroa. Henkilöstöresursseja kulttuuritoimella on käytettävänä vapaa-aikasihteerin työajasta noin 5 %, jonka lisäksi toimintaan osallistuu tarvittaessa nuorisotyöntekijä. Vapaa-aikalautakunnalla ei ole omia kulttuuritiloja. Esityksiin käytetään tarvittaessa koulukeskuksen auditoriota.

Kulttuuritoimi järjestää 4 – 5 kulttuuritapahtumaa vuodessa, kävijöitä tapahtumissa on noin 400 - 600. Vuosittain järjestettäviä tapahtumia ovat ostetut kulttuuriesitykset ja itsenäisyyspäivän juhla sekä Keski-Karjalan kuntien

kesken vuorovuosina järjestettävä veteraanipäivän juhla. Kunnan järjestämässä kulttuurityössä keskeinen periaate on tarjota erityyppistä kulttuuria kaikille kuntalaisille mahdollisimman edullisesti. Painopistealueena ovat lapset ja nuoret.

Kolmannen sektorin kulttuuritoimintaa ja – palveluita tuottavia järjestöjä on kunnassa useilla taiteenaloilla, esimerkkinä musiikki, kuvataide, muotoilu, valokuvaus ja taidekäsityö, teatteri ja kotiseututyö. Tietoa järjestöjen toiminnasta saa yhdistysten omilta ja kunnan [www. sivuilta](#).

Kulttuuritapahtumista ilmoitetaan kunnan [www. sivuilla](#), lehti-ilmoituksilla ja ilmoitustauluilla.

Kirjastopalvelut

Rääkkylässä on kirjasto, joka sijaitsee keskeisellä paikalla, kirkonkylässä muiden palvelujen äärellä. Kirjasto tarjoaa kuntalaisille sivistys- ja kulttuuripalveluja ja edistää alueensa asukkaiden yhtäläisiä mahdollisuuksia elämyksiin, tietojen ja taitojen hankintaan, kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Rääkkylän kirjasto kuuluu Vaarakirjastoihin, maakunnalliseen yhteistyöryhmään, jolla on käytössään yhteinen kirjastojärjestelmä. Yhteistyö turvaa monipuoliset ja laadukkaat kirjastopalvelut.

Kirjasto edistää lukuharrastusta ja kirjallisuuden tuntemusta. Lukupiirit, runopiirit, näyttelyt, satutuokiot sekä kirjavinkkaukset ovat kirjaston säännöllistä toimintaa. Lisäksi kirjasto tuottaa itse tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa erilaisia pienimuotoisia kulttuuritapahtumia kuntalaisille. Kirjastopalvelujen saavutettavuutta ylläpidetään tarjoamalla kotipalvelua sekä siirtokokoelmia. Kirjastopalvelut ovat matalan kynnyksen palveluita, jotka edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä.

Museot

Rääkkylässä museo- ja kotiseututoimintaa ylläpitää Rääkkylä-Seura ry. Rääkkylä-Seura ry on perustettu vuonna 1956. Seuran toiminnan tarkoituksena on kotiseudun kehittäminen ja kulttuurin vaaliminen. Rääkkylä-Seuralla on kirkonkylällä kotiseutumuseo, lisäksi Paksuniemessä on myllymuseum, jossa on kesäisin muun muassa taidenäyttelyitä ja muita tapahtumia. Rääkkylä-Seura valitsee vuosittain myös kunniaheinämiehen ja järjestää pihakilpailun.

Musiikkiopisto

Keski-Karjalan musiikkiopisto toimii Rääkkylän, Heinäveden, Kiteen, Liperin, Outokummun, Polvijärven ja Tohmajärven kuntien alueella. Musiikkiopisto on taideoppilaitos, joka järjestää taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaista laadukasta musiikin harraste- ja musiikin ammatteihin johtavaa opetusta taloudellisesti pääasiassa sopimuskuntien lapsille ja nuorille (varhaisiän musiikkikasvatus, musiikin perus- ja opistotason opetus). Erikoistumisalueita ovat klassinen musiikki, bändikoulu/popjazz-musiikinopetus, kansanmusiikki ja tanssin opetus.

Kansalaisopisto

Keski-Karjalan kansalaisopisto on Kiteen kaupungin ja Rääkkylän kunnan omistama oppilaitos. Kansalaisopisto on kaikille avoin vapaan sivistystyön oppilaitos, joka mahdollistaa kuntalaisille omaehtoisen oppimisen ja kansalaisvalmiuksien kehittämisen. Keski-Karjalan kansalaisopisto tarjoaa yleissivistävää koulutusta, ammattitaitoa kehittäviä kursseja, myyntipalvelukoulutusta ja harrastustoimintaa kaikenikäisille.

Riäkyteatteri

Riäkyteatteriyhdistys r.y on toiminut Rääkkylässä vuodesta 1993 lähtien. Teatteri toimii aktiivisesti joka ikäsektorilla, toimintaa on lapsille, nuorille ja aikuisille. Vuosittain Riäkyteatteri järjestää vierailuesityksiä sekä kursseja teatterin tekemiseen liittyen.

Keski-Karjalan kansalaisopiston ryhminä toimivat vuosittain Lapsiteatteri Sekamelska, Nuorisoteatteri Rääbäleet, aikuisryhmä Riäkyteatteri ja improryhmä Piästä vejetty.

Rääkkylä Folk

Rääkkylä Folk on voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää ja tukea kansanmusiikin harrastusta Pohjois-Karjalassa. Yhdistyksellä on yksi työntekijä ja omat toimitilat. Rääkkylä Folk osallistuu Rääkkylän ja sen ympäristön kulttuuri- ja matkailutoimijoiden väliseen yhteistyöhön. Ympäri vuotisesti yhdistys järjestää klubi-iltoja ja koulutuksia. Lisäksi yhdistys hallinnoi Onnen Kauppa -yhteistoimintamyymälän toimintaa.

Yhdistyksen suurin vuosittainen voimainponnistus on Kihaus Folk -festivaalin järjestäminen. Kihaus on kuulunut Rääkkylän kesään vuodesta 1991 lähtien ja se on merkittävä osa Rääkkylän kunnan imagoa. Kihaus Folk on itäisen Suomen merkittävin kansanmusiikitapahtuma, joka on profiloitunut koko perheen juhlaiksi: nähtävää ja koettavaa tarjotaan kaiken ikäisille. Festivaalilla kuullaan vuosittain sekä kotimaisen kansanmusiikin genren vankkoja ammattilaisia että ulkomaisia kokoonpanoja. Myös kansantanssia nähdään sekä Suomesta että ulkomailta. Lisäksi ohjelmistossa kuullaan nuorten opiskelijoiden ja vasta valmistuneiden kansanmusiikoiden kokoonpanoja. Kihaus Folkissa tuodaan esille erityisesti Rääkkylästä tai muualta Pohjois-Karjalasta lähtöisin olevien musiikkia.

1.3. Strategiatyön eteneminen

Keski-Karjalan kulttuurisihteerit pyysivät Taiteen edistämiskeskuksen erityisasiantuntija Hanna Susitaivalta vuonna 2013 avuksi ideoimaan ja käynnistämään alueen kuntien kulttuuristrategiatyöt. Syksyllä 2013 pidettiin Kiteellä Keski-Karjalan kuntien yhteinen yleisötilaisuus kuntien kulttuuritoimien tilanteesta. Tilaisuuden palaute oli, että Keski-Karjalan jokaiseen kuntaan tarvitaan oma kulttuuristrategia, joka tukee kuntien ja alueen kulttuuritarjontaa ja -toimijoita.

Rääkkylän kunnan oma strategiatyö käynnistyi vuoden 2014 aikana. Vuonna 2014 Rääkkylässä järjestettiin kaksi yleisötilaisuutta, joissa käytiin läpi strategian periaatteet ja aikataulu, tehtiin nelikenttäanalyysi ja työstettiin idearivissä strategian tavoitteita.

Nelikenttä:

VAHVUUDET	MAHDOLLISUUDET
<ul style="list-style-type: none"> - kulttuuriperinne musiikin alueelta - yhteisöllisyys, eri-ikäisten yhteiset harrastukset - harrastustilat - kirkko - Riäky-teatteri - aktiiviset yhdistykset ja kesämökkiläiset - kulttuurin tekijöitä ja käyttöä paljon - talkooperinne - yritteliäisyys ja usko uusiin ideoihin - toimijoiden moninaisuus ja yhteistyö - pienuuden kääntäminen eduksi (joustavuus, ketteruus ja rohkeus)	<ul style="list-style-type: none"> - Mummola-hanke - kulttuuripalveluja vanhuksille (musiikki, kirjallisuus, kuva- ja näyttämötaide) - Riäky-teatteri, harrastetoimintaa kaiken ikäisille - luonto ja kulttuuri (perinne- ja tapakulttuuri, perinnemaisemat, kulttuurivaellukset) - Kihaus Folk - kansanmusiikki ja muu musiikillinen osaaminen

<ul style="list-style-type: none"> - kylätapahtumat - kansainvälisyys - musiikki- ja kansalaisopistot 	<ul style="list-style-type: none"> - liikunta ja kulttuuri yhdessä (teatteria ja laulua metsässä, kirkkovenekuoro, laulua järvessä) - yhteistyö - Rääkkylä-henki - ikääntyminen voimavaraksi - ammattitaitoiset kädentaitajat ja taiteilijat - hiljaisen tiedon siirtäminen ja kerääminen vanhemmilta nuoremmille
<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuntaliitos - väen väheneminen - etäisyydet kunnan sisällä ja maakuntiin - tilojen puute ja kunnossapitäminen - ohjaajien puute ja ammattitaito - yhteisöllisyyden väheneminen - pirstaloituminen (väen väheneminen, liika tekeminen) - kulttuurin arvostuksen laskeminen - tiedotuksen puute - olemassa olevan vahvistaminen/hyödyntäminen - yhteistyökyvyttömyys 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - resurssien puute - kulttuurin arvostuksen puute - eri ikäryhmien kulttuuritarjonnan huomioiminen - rakennusten ja perinnemaisemien säilyttäminen - pitkät matkat - kulttuurin tekijöiden välinen yhteistyö kunta- ja lääninrajojen yli - nuoria aikuisia vähän - yhdistysten jatko vaakalaudalla, uusien aktiivien löytyminen - korkeat kustannukset

Vuonna 2015 vapaa-aikasihteeri kävi kunnan kaikkien hallintokuntien lautakunnissa kertomassa kulttuuristrategiasta. Lautakunnat ideoivat ja antoivat lausuntonsa omalta kannaltaan tärkeimpien 2-3 tavoitteen liittämiseksi strategiaan. Lautakuntien tavoitteet on liitetty strategian tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Keväällä 2016 kulttuuristrategia viedään hyväksyttäväksi kunnanhallitukseen ja -valtuustoon.

1.4. Tavoitteet ja toimenpiteet

1. Paksuniemen kehittäminen

- taidepolku kirkonkylä-Paksuniemi, juhlavuotena RiäkkYTEATTERIN esitykset polun varrella
- kesäteatteri/esiintymistila/-lava
- taidersteilyt laivalla: taide, musiikki, tarinat, karaoke
- ulkomuseoalueen kehittäminen

2. Alueen historian esille tuominen

- tarinat, niiden taltioiminen (Kirkkovooren, Voiniemen ja Paksuniemen tarinat, eri kylien ja kohteiden tarinat)
- kyläkävelyt: rakennuskohde, kulttuurikohde, luontokohde, RiäkkYTEATTERIN esitykset kävelyihin liittyen
- vanhanajan kirkkopyhä, kirkkovenesoutu ja jumalanpalvelus
- salpalinjan säilyttäminen sekä perinnetiedon esille tuominen, julkistaminen ja säilyttäminen
- kulttuurihistoriallisten rakennusten ja alueiden sekä kylämaisemien kunnossapitäminen

3. Nykyaikaisten menetelmien hyödyntäminen kulttuurin ja sivistyksen esille tuomisessa ja jakamisessa, mm. laajakaistan hyödyntäminen valopiuhan kautta, esimerkiksi palveluasumisen piirissä oleville. Näitä voivat olla esimerkiksi videot, äänitteet, valokuvat ja suorat videolähetykset.

4. "Mummoenergia" käyttöön

- bändit, teatteri, yhdessäolo, perheretket, tanssit kaikenikäisille
- eläkeläisten taidepiiri
- kuntoutusta omassa kunnassa, liikuntaa ja kuntouttavaa toimintaa ikääntyneille

5. Taidetalo

- paikka jossa taide ja käsityöt voivat olla jatkuvasti esillä, tuotteita voi ostaa
- kirjasto mukana toiminnoissa yhteistyökumppanina
- ääni- ja kuvastudio
- eri osaajien yhteistyö myös alueellisesti

6. Kulttuuritoimintaa

- teatterivierailut, -retket ja -leirit
- konsertti- ja elokuvaillat
- viihdemusiikki, karaoke, paikkoina esim. auditorio ja kylätalot
- lapsille kulttuurillista kesätoimintaa
- kulttuurilliset teemat vuosittain (myös lapsille ja nuorille)
- kylätaiteilija ("Rääk" KYLÄTAITEILIJJA), vaihtuu muutaman vuoden välein, tuo eri taiteenlajeja tutuksi kuntalaisille, koululaisille, hoitolaitoksissa asuville,...

7. Kulttuurin tekijöiden tukeminen, toimintaedellytysten säilyttäminen ja jopa parantaminen.

Seutukunnalliset ja alueelliset tavoitteet ja toimenpiteet

1. Kulttuurin markkinoinnin kehittäminen

- kulttuuritoimijoiden verkostoituminen
- sisältöjen kierrättäminen
- viestinnän kehittäminen
- kulttuurikalenteri (sisältää alennuskupongin alueen eri kulttuuriesityksiin ja toimintoihin)
- kulttuurikortti kulttuurin käyttäjille (vrt. K9 kortti, seniorikortti)

2. Tarinoiden taltioiminen

- eri kylien ja kohteiden
- kyläkävelyt
- teatteriesitykset kylille tarinoiden pohjautuen
- teatteriesitykset kyläkävelyihin
- kulttuuri osaksi liikunta- ja nuorisoleirejä, kulttuuria lapsille

Seutukunnallisia tavoitteita pyritään hankkeistamaan yhdessä alueen kuntien kesken.

Seuranta ja arviointi

Kulttuuristrategia päivitetään valtuustokausien vaihtuessa ja sitä toteutetaan valtuustokauden ajan. Näin valtuusto antaa hyväksyntänsä strategian tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Seuraavan kerran kun kulttuuristrategia päivitetään, päivitetään myös liikunta- ja nuorisostrategiat ja yhdistetään kaikki strategiat yhteiseksi vapaa-aikastrategiaksi. Strategian tavoitteita liitetään vapaa-aikatoimen talousarvioon vuosittain ja toteutumista seurataan tilinpäätöksen yhteydessä.